

**DALYVAVIMO ES INSTITUCIJŲ, JŲ DARBO GRUPIŲ, KOMITETŲ
POSĖDŽIUOSE IR SUSITIKIMUOSE SU ES INSTITUCIJŲ IR VALSTYBIŲ NARIŲ
ATSTOVAIS ATASKAITOS FORMA**

1. Posėdžio institucinė forma, vieta, laikas ir dalyviai:

2019 m. sausio 16–17 d. Briuselyje (Belgijos Karalystė) vyko 25-asis „Horizontas 2020“ „Saugios visuomenės – laisvės ir saugumo užtikrinimas Europoje ir jos piliečiams“ programos (toliau – Saugi visuomenė programa) komiteto posėdis ir tarptautinis seminaras „Komunikacija ir informacijos sklaida saugumo mokslinių tyrimų srityje“.

Renginį organizavo Europos Komisija (EK). Renginyje dalyvavo: Europos Parlamento, Ryšių tinklų, turinio ir technologijų generalinis direktorato (DG CNECT), EK Mokslinių tyrimų vykdomosios įstaigos (angl. *Research Executive Agency*, REA) ir Europos Sąjungos šalių narių „Saugios visuomenės – laisvės ir saugumo užtikrinimas Europoje ir jos piliečiams“ programos komiteto atstovai.

2. Svarstyti klausimai:

- Komunikacija ir informacijos sklaida saugumo mokslinių tyrimų srityje;
- Naujausios žinios dėl programos „Europos horizontas“;
- 2018 m. kvietimo teikti paraiškas finansavimo rezultatai;
- Dirbtinio intelekto pagalba teisėsaugos institucijoms;
- Kiti klausimai.

3. Posėdžio eigos apibendrinimas:

A.Gago informavo, kad 2018 m. Briuselyje gruodžio mėn. įvykusi saugumo mokslinių tyrimų (MT) konferencija (SRE2018) buvo skirta saugumo MT projektų rezultatų komunikacijos ir informacijos sklaidos apie problemoms spręsti. EK Mokslinių tyrimų ir inovacijų direktorato manymu, projektų rezultatai/produktai nėra pakankamai išviešinami projektų įgyvendinimo metu ar jiems pasibaigus. EK rekomenduotų, kad informacija apie projekto veiklą būtų prieinama visuomenei ir skleidžiama jau nuo pirmųjų projekto įgyvendinimo etapų įvairiais pavidalais pvz. mokslinių straipsnių ar patentų viešinimas ir kt., o ne projektui pasibaigus, kai pasiekiami galutiniai rezultatai pvz. sukuriama prototipai ar paslaugos. Informacijos apie projektus viešinimui EK yra sukūrusi įrankius: Cordis, „Common Exploitation Booster“, inovacijų radaras, „Horizon2020 Dashboard“ ir kt. Taip pat planuojamas išleisti elektroninis mokslinių tyrimų projektų katalogas.

A. De Candido papildė dėl SRE2018. Kasmėtinėje konferencijoje, organizuojamoje EK ir pirmininkaujančios tuo metu šalies, dalyvavo apie 1000 atstovų iš įvairių sektorių ir šalių. Pristatyti 53 saugumo MT projektai (finansuoti iš Horizontas 2020, ISF ir kitų programų). Renginyje taip pat galima buvo išvysti saugumo MT projektų rezultatus pvz. prototipus, be to visuomenė galėjo susidaryti aiškia nuomonę apie saugumo MT turinį ir MT pagalba sprendžiamas problemas.

EK informavo, kad toliau vyksta tarpinstitucinės diskusijos ir derybos tarp Europos Tarybos ir Europos Parlamento dėl naujos „Europos Horizontas“ bendrosios programos struktūros ir dalyvavimo taisyklių nustatymo. Neseniai patvirtintas siūlymas dėl specifinių

programų. EK priėmė šalių narių siūlymą dėl klasterių atidalinimo – socialiniai ir humanitariniai mokslai bus atskirti nuo saugumo mokslinių tyrimų programos. 2020 m. planuojama pradėti darbus dėl naujų darbo programų patvirtinimo, o 2019 m. bus skirti programos strateginio plano sudarymui ir patvirtinimui. Taip pat EK artimiausiu metu planuoja įsteigti laikinuosius strateginio planavimo komitetus (*angl. shadow strategic configuration committees*), vėliau pateiks kvietimus šalims narėms teikti atstovus į sektorinius komitetus.

A. De Candido pranešė, kad 2018 m. kvietimui viso buvo pateikta 230 projektų paraiškų iš Europos Sąjungos, taip pat šalių kandidačių ir trečiųjų šalių. Bendras kvietimo biudžetas – 216,44 mln. Eur. Saugi visuomenė programos kvietimą sudarė trys teminės sritys: 1) skaitmeninis saugumas (*angl. digital security*) 2) kritinės infrastruktūros apsauga ir 3) saugumas. Saugumo tematikai pateiktos 166 paraiškos. Viso planuojami finansuoti 38 projektai, o 27 gerai įvertinti projektai, patekę į rezervo sąrašus, finansuoti nebus. Vasario-balandžio mėn. planuojamos pasirašyti finansavimo sutartys tarp EK ir projektų koordinatorių. Viso su partneriais iš Lietuvos buvo pateiktos 35 projektų paraiškos, iš jų – 12 paraiškų dalyvavo VRM padalinių atstovai. Paminėtina, kad į finansuotųjų projektų sąrašus pateko 3 projektai su partneriais iš Lietuvos (2 projektuose dalyvauja Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie VRM atstovai ir trečiojo projekto partneriais tapo Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie VRM). Paminėtina, kad likusiems devyniems projektams finansavimo pritrūko. Pažymėtina, kad Lietuvos projekto partnerio finansinė dalis dar gali kisti po derybų su EK. Taip pat paminėtina, kad Saugi visuomenė programa yra labai konkurencinga ir finansavimas skiriamas tik labai aukštos kokybės projektams.

N. Milisavljevic informavo, kad 2018 m. balandžio 25 d. EK patvirtinus komunikatą Nr. COM(2018) 237 final „Dirbtinis intelektas Europai“ pradėtos įvairios iniciatyvos dirbtinio intelekto (*angl. artificial intelligence*) srityje. 2018 m. gruodžio 7 d. buvo patvirtintas komunikatas Nr. COM(2018)795 final „*Coordinated plan on Artificial intelligence*“. Šio plano tikslas – remti Europos Sąjungos konkurencingumą dirbtinio intelekto sektoriuje globaliu mastu, skatinti gerosios patirties sklaidą. Komunikate taip pat nurodyta, kad EK aptars kartu su Saugi visuomenė programos komiteto atstovais galimybes įtraukti dirbtinio intelekto veiklas į Horizonte2020 2020 m. darbo programą ir kvietimus. Šių veiksmų esmė – pasirengti „Europos Horizontas“ programai. Numatoma „Europos Horizonte“ programoje kasmet skirti po 1 milijardą eurų dirbtinio intelekto srities MT finansuoti. EK Migracijos ir vidaus reikalų generalinis direktoratas šiuo metu ruošiasi bendram kvietimui su DG CNECT tema „Dirbtinio intelekto pagalba teisėsaugos institucijoms“. Planuojama apimti tris aspektus: dirbtinio intelekto panaudojimas saugumo tikslams, dirbtinio intelekto technologijų kibernetinis saugumas bei piktavališko ir nusikalstamo dirbtinio intelekto vartojimo prevencija. Taip pat planuojama sukurti dirbtinio intelekto MT kelrodį (*angl. roadmap*) arba dirbtinio intelekto priemonių platformą teisėsaugos institucijoms. Šios priemonės planuojamos testuoti kartu su teisėsaugos institucijomis, laukiant atgalinio ryšio dėl funkcionavimo ir tobulinimo. Siekiama, kad priemonės būtų tinkamos greitam panaudojimui ir integravimui į kasdienę teisėsaugos institucijų veiklą.

Taip pat N. Milisavljevic pristatė skaitmeninių įrankių (*angl. digital tools*) pvz., veido atpažinimo, vaizdų klasifikavimo, duomenų sintesės (*ang. data fusion*) įvairiam pritaikymui ir kt. pagalbos teisėsaugos institucijoms klausimą. Horizonte 2020 programos apimtyje išgeneruotas didelis kiekis skaitmeninių įrankių, skirtų kovai su kibernetiniu nusikalstamumu ir kibernetinio saugumo stiprinimui. EK planuotų sistemiškai apžvelgti sukurtus įrankius ir įvertinti trūkumus. Teisėsaugos institucijos ši procesą gali įtakoti dviem būdais: privalomu dalyvavimu horizonto 2020 projektuose ir arba dalyvaujant teisėsaugos institucijų tinkluose pvz. Ilead. Pažymėtina, kad projekto pabaigoje pagamintų įrankiai dažniausiai būna nuo 5 iki 7 (5 – išplėtotų technologijų demonstravimas, 7 – sistemų plėtra) technologijų parengtumo legmens (*angl. technology readiness level*). Pasibaigus projektui, tolesnė technologijų plėtra ir pateikimas į rinką tampa tik projekto koordinatorių iniciatyva. Atsižvelgus į tai, EK svarsto galimybes padėti projektų koordinatoriams toliau finansuoti technologijų plėtrą ir vystymą iki rinkos produkto pvz., ISF pagalba. EK norėtų pradėti dialogą su šalių narių teisėsaugos

institucijomis, siekiant įvertinti jų skaitmeninių įrankių poreikius. Atsižvelgus į tai, pavasarį, planuojami organizuoti seminarai ir EK prašys skirti atstovus.

EK paprašė Saugi visuomenė programos komiteto atstovų naujai nominuoti nacionalinius ekspertus slaptai informacijai projektuose įvertinti. Paminėtina, kad nuo Lietuvos kasmet nominuojamas K. Sadauskas, ministro patarėjas Lietuvos Respublikos nuolatinėje atstovybėje prie Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos.

4. Posėdžio sprendimai, kito posėdžio data:

Lenkijos atstovas paskelbė metinių renginių Security Info Days datą (2019 kovo mėn. 13-14d. EK paskelbė apie iniciatyvą organizuoti ekspertų praktikų tematinius susitikimus dėl poreikių analizės Dirbtinio Intelektu Tematikos kontekste.

Kito posėdžio data: 2019.05.22

5. Pasiūlymai dėl tolesnių Lietuvos veiksmų:

Pasiūlymas dėl tikslingumo su ataskaita supažindinti Vidaus reikalų ministerijos administracijos padalinius, įstaigas prie Vidaus reikalų ministerijos arba kitas Lietuvos Respublikos institucijas.

6. Pridedama informacija (posėdžio darbotvarkė, išdalyta medžiaga, nuorodos):

7. Tiesioginis ataskaitos rengėjas (Egidija Veršinskienė, VŠĮ Lietuvos Kibernetinių nusikaltimų kompetencijų ir tyrimų centras, tel. 8687 99008, egidija@l3ce.eu)